

9. Sınıf Coğrafya Küresel Ortam Bölgeler ve Ülkeler Konu Anlatımı

KÜRESEL ORTAM BÖLGELER VE ÜLKELER

Bölgeler ana olarak 2 gruba ayrılır. (Karalar ve Sular)

Dünya üzerinde karalar 7 ana parçaya ayrılır. En büyük kara Asya Kıtasıyken, en küçük kara ise Okyanusya'dır.

Sular ise 3 gruba ayrılır; Büyük Okyanus, Atlas Okyanusu, Hint Okyanusu.

Eski Dünya Karaları: Avrupa / Asya / Afrika

Yeni Dünya Karaları: Amerika / Okyanusya / Antarktika

Doğal Özelliklerine Göre Bölgeler

Yeryüzü şekillerine göre bölgeler: Dağlık, ovalık, platoluk, düz-engebeli, yüksek-alçak, kıyı-iç gibi kriterlere göre sınıflandırılabilir.

İklim özelliklerine göre bölgeler: İklim tipleri (Ekvatorial, Savan, Akdeniz vb.) ve iklim elemanlarının özelliklerine (sıcak-yağışlı-yüksek veya alçak basınç vb.) göre sınıflandırılabilir.

Bitki örtüsüne göre bölgeler: İklim özelliklerinin dağılışına paralel olarak bitki topluluklarının (ormanlık - makilik-bozkır vb.) dağılışı da bölge kriteri olarak kullanılabilir.

Su özelliklerine göre bölgeler: Hidrolojik özelliklere göre okyanuslar, denizler, göller, açık-kapalı havza gibi bölge sınıflandırması yapılabilir.

Doğal afetlere göre bölgeler: Yaşanan veya yaşanması muhtemel doğal afete göre bölge sınıflandırması yapılabilmektedir: deprem bölgesi, sel bölgesi, tsunami bölgesi gibi.

Beşer Özelliklerine Göre Bölgeler

Nüfus zelliklerine göre bölgeler: Bu bölgeler, nüfus miktarı ve dağılışı dikkate alınarak oluşturulan beşer bölgeleri kapsar.

Yerleşme zelliklerine göre Bölgeler: Bu bölgeler, yerleşmeyi etkileyen faktörler göz önüne alınarak oluşturulan beşer bölgeleri kapsar. Dünyada Güneydoğu Asya kıyıları, ülkemizde ise Çatalca-Kocaeli yarımadaı yoğun yerleşme bölgelerine örnek verilebilir.

Konut yapı özelliklerine göre bölgeler: Bu bölgeler, konut yapı özelliklerine göre oluşturulan beşer bölgeleri kapsar. Ekvatorial bölge ahşap, çöller kerpiç, volkanik alanlar ise taş mesken bölgelerine örnek verilebilir.

Siyasi-asker özelliklerine göre bölgeler: Bu bölgeler, siyasi sınır ve örgütler ile asker özelliklere göre oluşturulan bölgeleri kapsar.

Planlama zelliklerine göre bölgeler: Bu bölgeler, belirli alanların coğrafi özellikleri göz önüne alınarak oluşturulan bölgeleri kapsar. Bu bölgelerin coğrafi özelliklerine göre planlama veya yatırımlar yapılır. Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) Bölgesi, Doğu Karadeniz Projesi (DOKAP) Bölgesi ve Konya Ovaları Sulama Projesi (KOP) Bölgesi lkemizde planlama bölgelerine örnek verilebilir.

Kültür ve dinî özelliklerine göre bölgeler: Bu bölgeler; dil, din, ırk ve kültür özelliklerine göre oluşturulan bölgeleri kapsar. İslam Kültür Bölgesi, Avrupa Kültür Bölgesi, Latin Amerika Kültür Bölgesi ve Türk Kültür Bölgesi gibi.

Ekonomik Özelliklerine Göre Bölgeler

Tarım özelliklerine göre bölgeler: Bu bölgeler, tarımsal faaliyetlere göre belirlenen ekonomik özelliği olan bölgeleri kapsar. Çin, Hindistan, ABD, Kanada, Arjantin gibi

Sanayi özelliklerine göre bölgeler: Bu bölgeler, sanayi faaliyetlerine bağlı olarak oluşturulan bölgeleri kapsar. Kuzeybatı Avrupa, Rusya – Ukrayna, ABD – Kanada, Doğu – Güneydoğu Asya gibi

Madenlere göre bölgeler: Bu bölgeler, maden türlerine göre oluşturulan bölgeleri kapsar. Ortadoğu, Rusya – Urallar, Çin – Avustralya, Kanada, ABD gibi.

Turizm özelliklerine göre bölgeler: Bu bölgeler, turizm faaliyetlerine göre oluşturulan bölgeleri kapsar.

Serbest ticaret özelliklerine göre bölgeler: Bu bölgeler, dış ticaret için oluşturulan özel bölgeleri kapsar. Ülke genelinde uygulanan ekonomik düzenlemeler, bu bölgelerde kısmen ya da tamamen devre dışı bırakılır.

Ulaşım özelliklerine göre bölgeler: Bu bölgeler; hava yolu, demir yolu, kara yolu ve deniz yolu özelliklerine göre oluşturulan bölgeleri kapsar.

Karma bölgeler: Bu bölgeler, birden fazla işlevin ön plana çıktığı bölgeleri kapsar. Örneğin İstanbul; ticaret, eğitim, sağlık, turizm, kültür ve sanayi bölgelerinin tamamında yer alır.

İşlevsel Özelliklerine Göre Bölgeler

Mülki idari özelliklerine göre bölgeler: İl, ilçe ve köy gibi idari anlamda oluşturulan Bölgelerdir

Yerel yönetim özelliklerine göre bölgeler: İl özel idareleri ile belediyelere ait yönetim alanlarını gösteren bölgelerdir.

Kamu kurumlarının hizmet özelliklerine göre bölgeler: Bazı kamu kurumları tarafından planlanan hizmetlerin ülke genelinde daha kontrollü biçimde yürütülmesini sağlamak amacıyla oluşturulan bölgelerdir. Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, Karayolları Genel Müdürlüğü, Orman Genel Müdürlüğü ve Türkiye Radyo Televizyon Kurumu ülkemizde hizmet bölgeleri bulunan kamu kurumlarından bazılarıdır.